GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE DI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SE PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefrancate nu se primescu. — Manuscripte nu se retrămitu.

Nr. 1. Joi, 1 (13) Ianuariu. 1887.

Din causa S-tei serbătorĭ de mâne diarulu nu va apăre pănă Vinerĭ sera.

Brașovŭ, 31 Decemvre 1886.

Aruncândŭ o privire în trecutulu națiunei române și aflându firulŭ ce-lŭ légă cu presentulŭ, pare că simțimŭ cum cresce speranța în inima nóstră și pare că o tainică voce ne șoptesce: înainte cu bărbăția, nu vĕ dați, căcĭ scopulŭ, pentru a căruia realisare luptațĭ, este vrednicŭ de orĭce jertfă!

Grele și amare momente amŭ avutŭ și pănă acum destule în luptele nóstre, momente, în carĭ numai o stăruință de ferŭ și o deplină abnegare de sine, precum și credința nemărginită în viitorulŭ națiunei nóstre și în dreptatea causei române ne-au datŭ forțe de a resista și a nu depune armele.

In prima liniă înțelegemŭ aicĭ luptele nóstre, ale celorŭ dela „Gazetă“. Dér când dicemŭ „noi, cei dela „Gazetă“, n'amŭ indicatŭ prin acéstă óre o muncă politică și literară comună națională dintr'unŭ periodŭ lungŭ de o jumĕtate de vécŭ?

„Gazeta Transilvaniei“ întră cu diua de mâne în alŭ cincĭdecelea anŭ alŭ esistenței sale. Óre colecțiile de 49 de anĭ ale acestui organŭ de publicitate nu suntŭ ele o viuă carte a activității publice, ce au desvoltat'o aprópe două generațiunĭ în serviciulŭ causei sânte a românismului?

Nenumĕrațĭ bărbațĭ din cei mai de frunte ai neamului românescŭ șĭ-au datu mână în colónele acestui organŭ, stăruindŭ în lungulŭ periodŭ de anĭ pentru redeșteptarea și liberarea națiunei subjugate.

In adevĕrŭ, este mărcță priveliștea ce o oferă ochilorŭ noștri nobilele stăruințe ale luptătorilorŭ pentru binele poporului românŭ din acéstă jumĕtate de veacŭ.

„Gazeta Transilvaniei“ este oglinda faptelorŭ lorŭ, ea ne arată progresele treptate, ce le-a făcutŭ poporulŭ nostru în acéstă epocă de redeșteptare și de regenerare națională.

Amŭ pute dice, că și desvoltarea acestui organŭ, care a devenitŭ dintr'unŭ diarŭ micŭ săptĕmânalŭ unŭ diarŭ cotidianŭ, a mersŭ paralelŭ cu desvoltarea intelectuală și politică a poporului nostru.

„Suntemŭ începĕtorĭ în patriile nóstre și voimŭ érăși parte mare începĕtorilorŭ sĕ dămŭ hrană“. Așa scria redacțiunea „Gazetei de Transilvania“ în primulŭ sĕu numĕrŭ, ce a apărutŭ în 12 Martie 1838 „cu preaînalta voiă“.

„Gazeta Transilvaniei“ de astădĭ, după o scólă de aprópe cincĭdecĭ de anĭ, prin care a trecutŭ poporulŭ românŭ, după atâtea esperiențe bune și rele câte le-a făcutŭ, nu mai póte dice nicĭ ea că este începĕtóre și prin urmare nicĭ hrană ca la începĕtorĭ nu mai póte da.

Timpurile s'au schimbatŭ nespusŭ de multŭ de atuncĭ și de aceea și pretențiunile nóstre, ale celorŭ dela „Gazetă,“ au crescutŭ în proporția cu pretențiunile poporului românŭ și ale timpului în care trăimŭ.

Suntŭ estraordinare progresele, ce le-a făcutŭ poporulŭ nostru pe tóte terenele de cincĭdecĭ de anĭ încóce, dér n'a putută sĕ ajungă într'unŭ timpŭ așa de scurtŭ a avé de tóte, și avuțiă și cultură de ajunsŭ. Cu tóte astea, mai avutŭ orĭ mai sĕracŭ, mai cultivatŭ orĭ mai înapoiatŭ, decum arŭ cere nevoile timpului de față, poporulŭ nostru este adĭ forțatŭ de împrejurărĭ a susținé o grea concurență cu popórele conlocuitóre și o și mai grea luptă cu adversarii sĕi secularĭ. De aceea astădĭ nu ne mai este nouĕ Românilorŭ permisŭ sĕ facemŭ esperimente de începĕtorĭ, ci esperiențele ce ni le-amŭ câștigatŭ trebue sĕ le folosimŭ toțĭ cu maturitate și cu energia cuvenită, spre a da poporului nostru acelŭ radimŭ puternicŭ moralŭ și materialŭ de care are lipsă în diua de adĭ.

Bărbații noștri din generațiunea bĕtrână au lucratŭ multŭ, ce e dreptŭ, și au avutŭ norocirea sĕ vedă în urma muncei lorŭ marĭ succese în multe privințe, mai alesŭ fiindŭ favorisatŭ de timpŭ și de împrejurărĭ. Dér modulŭ cum au lucratŭ ei și tactica de care s'au folositŭ șĭ-au trăitŭ véculŭ, pentru că alte timpurĭ și alte împrejurărĭ suntŭ adĭ. Ar fi în mare erórе, decă conduși de încrederea, ce au câștigat'o în vitalitatea poporului nostru, prin resultatele obținute în trecutŭ, bĕtrânii conducĕtorĭ ai lui arŭ crede, că și astădĭ i se póte ajuta cu modulŭ de lucrare și cu tactica din trecutŭ.

Asemenea arŭ fi în mare erórе bărbații din juna generațiune decă arŭ crede, că se vorŭ puté obține în viitorŭ succese în folosulŭ poporului românŭ fără multă trudă și muncă și fără a se aduce jertfe nelimitate pe altarulŭ națiunei. Cine ne garantéză, că timpurile favorabile, ce au favorisatŭ lucrarea bĕtrânilorŭ, se vorŭ reîntórce? Și ce soldatŭ este acela, care își baséză speranțele de isbĕndă nu pe hărnicia luĭ propriă, ci pe joculŭ necunoscutŭ alŭ sorțilorŭ rĕsboiului?

O de ar înțelege juna nóstră generațiă câtŭ de marĭ suntŭ trebuințele timpului de față și câtŭ de multŭ se pretinde adĭ dela dénsa pentru ca sĕ pótă corĕspunde pe deplinŭ chiămărei de a continua cu succesŭ marea operă națională!

Așa de marĭ suntŭ aceste esigențe ale timpului, încâtŭ după a nóstră convingere, numai printr'o estra ordinară încordare a tuturorŭ puterilorŭ nóstre intelectuale, morale și materiale și numai printr'o esemplară solidaritate putemŭ sĕ le facemŭ destulŭ.

Avemŭ firma speranță, că bunulŭ geniu alŭ poporului nostru, care nu l'a părăsitŭ niciodată, va povățui pe bărbații noștri bĕtrânĭ și tinerĭ în aceste critice momente ale esistenței nóstre naționale ca sĕ găsescă adevĕrata cale pe care sĕ putemŭ ajunge la limanulŭ doritŭ.

Cu acéstă speranță și credință intrămŭ în anulŭ alŭ cincĭdecelea alŭ esistenței „Gazetei Transilvaniei.“

Trimitemŭ poporului românŭ frățescile nóstre felicitărĭ, dorindu'i din totŭ sufletulŭ realisarea speranțelorŭ și aspirațiunilorŭ sale îndreptățite.

Fiă ca anulŭ acesta sĕ pună temeliă tare și nerĕsturnabilă sântei legăturĭ între fiii națiunei, care sĕ-i asigure pentru totdéuna unŭ falnicŭ viitorŭ!

Dr. Aurel Mureșianu.

Turcia, Bulgaria și Rusia.

Din Sofia se telegrafiază, că Pórta, nepuțĕndu ajunge la o înțelegere cu regența bulgară, care nu vrea sĕ cedeze Rusiei, caută acum sĕ se înțelégă cu partidulŭ lui Zankoff, căruia i-a și comunicatŭ prin telegrafŭ dorința d'a se duce la Constantinopolŭ.

Acéstа scire ne-o dă și o telegramă din Constantinopolŭ, care dice că Pórta a telegrafatŭ din nou la Sofia spre a invita pe Zankoff sĕ mérgă la Constantinopolŭ, pentru a delibera în privința cestiunei bulgăresci. Se crede în generalŭ că Pórta caută a aduce unŭ felŭ de împăcare între partidulŭ zankovistŭ și partidulŭ regenței represintatŭ la Constantinopolŭ prin d. Vulkovicĭ.

După cum se comunică din Rusciucŭ, Zankoff a rĕspunsŭ la acéstă invitare declarândŭ, că ar merge numai în urma unei invitărĭ colective a Porții și a d-lui de Nelidoff, ambasadorulŭ rusŭ din Constantinopolŭ.

Se vede că acestŭ pasŭ s'a făcutŭ, căcĭ după cum se comunică din Sofia, Zancoff a și plecatŭ la Constantinopolŭ, numai singurŭ.

O altă telegramă din Constantinopolŭ comunică, că în urma sgomotului despre realegerea posibilă a prințului Alexandru de Battenberg, d. de Nelidoff a datŭ sĕ înțeleagă Porții, că Rusia ar considera realegerea prințului Alexandru ca o provocare și că atuncĭ ea va ocupa de sigurŭ Bulgaria. Se asigură că acéstă declarația a d-lui de Nelidoff a fostŭ provocată de o altă scire, care confirma sgomotulŭ mai susŭ menționatŭ și care dicea că recruții bulgarĭ facŭ jurămĕntulŭ în numele prințului Alexandru.

Se asigură asemenea că Pórta a cerutŭ la Sofia explicațiunĭ în astă privință.

Turcia și Grecia.

O telegramă din Constantinopolŭ anunță, că poporația insulei Creta a făcutŭ manifestațiunĭ favorabile causei elenice, cu ocasiunea matoratului prințului regalŭ alŭ Greciei. Consulii Greciei la Canea, Candia și Rethyme ar fi luatŭ parte la acéstă manifestațiă. Pórta atuncĭ a adresatŭ o notă la Atena spre a se plânge de procedeulŭ consulilorŭ mai susŭ menționațĭ, și pentru a cere înlocuirea lorŭ.

Creta era deja în fierbere, pentru că Pórta n'a rĕspunsŭ încă dorinței Adunărei cretane, care cerea ca Turcia sĕ părăsescă 2 din 3 părțĭ din veniturile vamale ale Insulei, ceea ce Porta va refusa de sigurŭ. Faptulŭ menționatŭ mai susŭ nu póte decâtŭ sĕ agraveze situațiunea, care deja e destulŭ de gravă pentru ca Pórta sĕ trimeță în Creta trupe de întărirĭ după cererea guvernatorului.

O altă telegramă din Varna comunică, că guvernatorulŭ generalŭ alŭ insulei Creta, Savas-pașa, a raportatŭ Porții, că se așteptă la o rĕscólă în Creta și cere instrucțiunĭ și trimiterea repede de ajutóre în trupe spre a întări garnisónele otomane din insulă. Savas-pașa declară în raportulŭ sĕu, că rĕscola e pregătită de agențĭ grecĭ și sprijinită de funcționarĭ otomanĭ de origină din Creta. Guvernatorulŭ pretinde că are probe, că rĕscola e sprijinită în secretŭ de guvernulŭ grecŭ. In tótă insula suntŭ comitete, care lucréză pentru unirea cu Grecia. Porta chibzuesce pe mĕsurĭ ar fi de luatŭ.

Prieteniă maghiară-română.

In fruntea diarului „Kolozsvár“ dela 31 Decemvre 1886 aflămu unŭ articulŭ, scrisŭ — precum se vede — de unŭ Sĕcuiu, cu numele Dozsa, care între altele ne îndreptă sĕ rĕsfoimŭ prin șematismulŭ funcționarilorŭ statului maghiarŭ și după numele acelora sĕ ne convingemŭ, că majoritatea funcționarilorŭ suntŭ de origine germanĭ, italianĭ, slavĭ, serbĭ ș. a. Decă vremŭ funcțiunĭ, dice d-lŭ Dozsa, sĕ'i imitămŭ pe aceștia; decă însĕ noi socotimŭ de renegațĭ pe cei ce semțescŭ ungaresce — atuncĭ sĕ nu mai dicemŭ că se află numai 6 milione de Maghiarĭ, pentru că, împreună cu aceia dintre naționalitățĭ, carĭ în adevĕrŭ semtŭ unguresce, se află celŭ mai puținŭ 13 milione de Maghiarĭ (sic!)

Ba și decâtŭ acesta, dice d. Dozsa, este mai mare numĕrulŭ Maghiarilorŭ, căcĭ d-sa are încredere și în poporulŭ românescŭ, ba dice că cu privire la viitorŭ are încredere mai alesŭ în poporulŭ românŭ și germanŭ.

Când Rușii vor nĕvăli asupra Românilorŭ, aceștia — dice Dozsa — vorŭ recurge mai întâiu la ajutorulŭ Valahilorŭ din Ungaria, apoi la alŭ Maghiarilorŭ și în fine și la alŭ Germanilorŭ, carĭ se află între Maghiarĭ. Acelŭ periculŭ, care pe toțĭ ne amenință, este ceea ce în prima liniă îi legă pe Românĭ de regatulŭ unguresсŭ, care este singurulŭ sprijinŭ alŭ României, și veni-va timpulŭ, când în lupta cu Muscalulŭ Românii de dincolo de Carpațĭ vorŭ primi pe luptătorii Sĕcui dela pasulŭ Oituzului și alŭ Turnu-roșului cu strigăte frățescĭ de: „sĕ trăiescă« și acestŭ botezŭ alŭ sângelui va sigila vecĭnica prietiniă dintre Românĭ și Maghiarĭ.

»Până atuncĭ — continuă Dozsa, adresându-se către cei dela »Kolozsvar« — d-vóstră disputați-vĕ cu Românii, der niciodată sĕ nu-i luațĭ în batjocură.

„Cu argumente da, însĕ cu batjocură și disprețŭ niciodată nu trebue sĕ luptațĭ. Până la unŭ punctŭ óre-care

eu respectezŭ chiar și șovinismulŭ națiunilorŭ, cari acum se deșteptă. Apoi nu trebue sĕ suspiționămŭ tóte și chiar și simpatiile gravitatóre în afară ale grupurilorŭ de poporŭ până la unŭ punctŭ anumitŭ, ce nu trece peste marginile legei, trebue sĕ le respectămŭ. Ca unŭ faptŭ suspectŭ am vĕḑutŭ citatŭ odată în nu sciu ce foiă, că în casele Valahilorŭ din Ardelŭ se află portretele regelui românŭ și alŭ soției sale. Insĕ ce lucru estraordinarŭ e acesta? Nu are óre dreptŭ Românulŭ ardeleanŭ sĕ se bucure, că acelŭ domnitorŭ bravŭ a creatŭ, din Muntenia cea subjugată sclăviei turcescĭ, unŭ regatŭ liberŭ, care șĭ-a luatŭ o bună direcțiune? Mĕ bucurŭ și eu din inimă de acesta chiar din interesŭ față cu națiunea mea.

‚Dér óre pe acea regină plăcută, pe acea Carmen Sylva, cine nu o-ar prețui? Cine nu o-ar prețui pe ea, care își aruncă strălucirea paliului sĕu de regină asupra unei națiunĭ până acum sĕrace și uitate, pe ea, care merge în scolile sale pentru ca sĕ crescă și instrueze pe fetițele poporului de sub domnia sa? Acesta e ceva pĕtrundĕtorŭ; noi amŭ pute sĕ invidiămŭ pe Românii de peste Carpațĭ, decă norocululŭ nu nĭ-ar fi binecuvêntatŭ și pe noi cu o familiă regescă și cu o regină cu sufletŭ nobilŭ‘.

‚Sĕ respectămŭ deră sentimentele juste și nepăgubitóre ale naționalităților ce trăescŭ între noi, șovinismului sĕ nu-i rĕspundemŭ cu șovinismŭ, decă individĭ singuraticĭ vorŭ trece peste marginele legei și ale obligamentului lorŭ față cu patria,—legea, și chiar propriulŭ lorŭ pĕcatŭ, îi va pedepsi. Regatulŭ ungurescŭ este destulŭ de tare pentru a pedepsi în sinulŭ sĕu orĭ ce trădare posibilă“...

In fine autorulŭ pledeză pentru o pacinică și frățescă convețuire între naționalitățĭ.

*

Hârtia e răbduriă, ca și natura multorŭ Românĭ, pentru a cărora tractare rea dojenesce Dozsa pe conaționalii sĕi dela diarele din Clușiu. Hârtia le suportă tóte, și cuvintele frumose ca și cele de batjocură.

Credemŭ însĕ, că ar fi timpulŭ de a trece odată din domeniulŭ vorbelorŭ fără prețŭ puse pe hârtiă, în domeniulŭ faptelorŭ puse în pracsă.

Esperiențele de până acum ne arată însĕ în modŭ forte regretabilŭ, că conlocuitorii noștri maghiari vĕdŭ ce ar fi mai bine, der urmeză întotdeuna cu o rară tenacitate totŭ numai ce este mai rĕu!

SCIRILE ḐILEI.

In ținutulŭ *Reghinului săsescŭ* s'a vĕḑutŭ în 3 Ianuarie n., precum ni se scrie, unŭ frumosŭ *curcubeu* în colorile albastru, galbenŭ și roșu In 8 Ianuarie s'a vĕḑutŭ din nou unŭ asemenea curcubeu. Celŭ dinteiu de cătră meḑă-ḑi spre meḑă-nópte, alŭ doilea dela meḑă ḑi între apusŭ și meḑă-nopte. Omenii ḑicŭ, superstițioșĭ cum suntŭ, că acestŭ fenomenŭ, pe timpulŭ acesta, însemneză rĕsboiu mare. Pe acolo: ḑile cu sore și frumose, fără omĕtu.

—x—

›Sieb. Deutsch. Tgbltt“ de Vinerea trecută publică în fruntea sa o adresă de mulțămită a Sașilorŭ din Cisnădiă trimesă d-lui Mocsary pentru vorbirea ce a ținut'o în dietă privitorŭ la naționalitățĭ. Foia sibiană publică și rĕspunsulŭ d-lui Mocsary la acestă adresă de mulțămită, care e aprobată de toți Sasii.

—x—

Se laudă Ungurii că orașulŭ *Făgărașŭ*, fiindcă suntŭ funcționarĭ ungurĭ, este ungurescŭ. Cea mai formală desmințire le-o dă faptulŭ, că tergulŭ de sĕptĕmână n'a fostŭ de locŭ visitatŭ, nicĭ unŭ streinŭ n'a fostŭ la tergŭ din causa sĕrbătorilorŭ Crăciunului românescŭ. Abia au fostŭ 15 carĕ cu fructe, cărora în urma acésta nu li s'a oferitŭ nicĭ unŭ prețŭ.

—x—

Sĕrăcia și nĕcazurile au învinsŭ peste totŭ în ținutulŭ *Reghinului săsescŭ*. Ni se scrie, că poporulŭ e cuprinsŭ de groză când se gândesce la viitorŭ, că ce sĕ întreprindă pentru a se putea susținea mai departe. Deja sfintele sĕrbătorĭ de acuma cam peste totŭ le-a petrecutŭ nu ca altă dată, ci în tăcere, fără jocŭ, fără turcă (clanță) și fără vifleimŭ, ba nicĭ colindătorĭ nu au umblatŭ ca altă dată, omenii suntŭ triștĭ. — Nicĭ nu se póte altfelŭ sub unŭ astfelŭ de guvernŭ vitregŭ ca celŭ care-lŭ avemŭ, care secvestreză pe sĕrmanii omenĭ și pe la ḑile marĭ, luându-le și mâncarea.

—x—

In *Seghedinŭ* s'au făcutŭ în anulŭ 1886 de cătră 25 esecutorĭ 25,067 secvestre. Orașulŭ 8000 familii, prin urmare ar veni de fiăcare familiă în cifră mediă trei esecuțiunĭ. „Ferice“ de Seghedinenĭ!

—x—

In comuna *Cașva*, nu departe de Gurghiu, unŭ jidovŭ vinde carnea de vită mare cu 14 cr. chg., eră cea de vițelŭ cu 13 cr. chg. Porcĭ nu taiă jupânulŭ.

—x—

Ca *despăgubire* din partea statului pentru câte 28 decagr. carne de vită, ce are sĕ dea pe ḑi fiăcare cetățeanŭ singuraticului soldatŭ dela sergentu majorŭ în josŭ încvartiratŭ la densulŭ, în casŭ de marșurĭ militare, ministrulŭ honvedimei în unire cu ministrulŭ de rĕsboiu a stabilitŭ pentru 1887 următorele prețurĭ: dincóce de Dunăre 19 cr., dincolo de Dunăre 21 cr., dincóce de Tisa 17½ cr., dincolo de Tisa 16½ cr., în Ardealŭ 21 cr., în Croația-Slavonia 17½ cr., în Budapesta 25 cr., în Pojunŭ 25½ cr., în Cașovia 23 cr., în Timișora 21 cr., în Clușiu 15½ cr., în Sibiiu 17½, în Fiume 23½ cr. și în Agramŭ 21 cr.

—x—

Ni se scrie, că judele de cercŭ din *Reghinulŭ săsescŭ*. Br. *Konratsheim Oskar* e transferatŭ ca jude la tribunalulŭ r. din Seghedinŭ. Publiculŭ regretă depărtarea d-sale, deorece vorbea bine românesce și se purta omenesce cu poporulŭ. Negreșitŭ că în locu'i va fi adusŭ dela Seghedinŭ, care are „meritulŭ‘ d'a nu cunosce limba poporului.

—x—

Defraudantulŭ dela poșta din Aradŭ, *Mannheim*, e pusŭ în libertate la propria lui cerere. Banii s'au găsitŭ o parte în locuința soției sale, ziduițĭ sub sobă, și în a surorei sale, ascunșĭ în șopulŭ de lemne. Banii îi prefăcuse în galbenĭ, pentru că defraudantulŭ voia sĕ fugă în America.

—x—

După cum anunță „Schl. Ztg.,“ va apăre în curendŭ unŭ nou opŭ alŭ *Reginei Elisabeta a României*, conținendŭ gândirĭ și maxime pline de spiritŭ, care se referă la fapte de densa petrecute și observate.

—x—

›Telegrafulŭ‹ din Bucurescĭ ḑice, că suntŭ indicii că emigranții bulgarĭ, carĭ se află în România, ar fi urḑitŭ un complotŭ pentru a rĕsturna guvernulŭ actualŭ din Bulgaria. Mișcarea revoluționară a fostŭ pregătită pentru sĕrbătorĭ Conspirațiunea este paralisată. Pentru momentŭ nu putemŭ destăinui mai multŭ. Căpitanii Benderoff și Zarafoff, principalii conspiratorĭ bulgarĭ, se află în Bucurescĭ. Ambii au sositŭ din Rusia.

De lângŭ Reghinulu săsescŭ, Decemvre 1886.

Stimate D-le Redactorŭ!

In raportulŭ cu data 29 Aprilie 1886. Nr. 1144-1886 așternutŭ din partea vice-comitelui comitatului Murĕșŭ-Turda representațiunei comitatense asupra agendelorŭ și decurgerea afacerilorŭ oficióse pro 1885, între altele vedemŭ și următórele:

Date despre starea învĕțămêntului scolasticŭ pro 1884—1885 în asemĕnare cu starea scolastică din 1881—1882.

	An. 1882	1885
1. Numĕrulŭ locuitorilorŭ 145,819		
2. Scóle suntŭ:		
a) De statŭ	6	6
b) Scole comunale ajutate de statŭ	4	3
c) Scole confesionale	241	243
Suma	251	252
3. Scole suntŭ după confesiune:		
a) Romano catolice	24	26
b) Greco catolice	67	64
c) Greco orientale	34	32
d) Evang. reformate	99	102
e) Augustane (agostai)	5	5
f) Unitare	12	13
g) Israelite	1	1
Suma	241	243
4. Copii obligați a umbla la scólă:		
a) Dela 6—12 anĭ	14301	16897
b) „ 13—15 anĭ	6760	6851
Suma	21661	23748
5. La scolă însĕ au umblatŭ:		
a) In scole elementare	9935	11996
b) In scóle de repetițiă	1710	3409
c) In scole secundare (sĕu medii)	89	99
Suma	11734	15504
6 Nu au cercetatŭ scóla	9327	8244
7. Intre scolarĭ după religiune suntŭ:		
a) rom. cath.	1265	1503
b) gr. cath.	2399	3576
c) gr. orient.	1375	1893
d) ev. refor.	5458	6889
e) august.	688	768
f) unitari	428	706
g) israelițĭ	121	169
Suma	11734	15504
8. Intre scolarĭ după limbă au fostŭ:		
a) Maghiarĭ	7272	9267
b) Germanĭ	688	768
c) Românĭ	3774	5469
Suma	11734	15504
9. In timp de 8 lunĭ au visit. scola	923	9921
Mai puținŭ de 8 lunĭ	10811	5583
Suma	11734	15504
10. Cu cărțile de lipsă au fostŭ provĕḑ.	9239	6919
„ „ „ neprovĕḑ.	2495	8585
Suma	11734	15504
11. Casurile de lenevire pentru ½ de ḑi s'au pedepsitŭ:		
a) In pedepsă cu banĭ	4537	2211
b) Ca mântuițĭ prin escusare	96689	119367
Suma	101226	121578

12. Ca pedepse pentru ½ ḑi în banĭ au incursŭ în anulŭ 1881, 118 fl 19 cr., er în 1885 1105 fl. 50 cr.

13. Dintre cei ce au părăsitŭ scola sciu bine		
a) a ceti și a scrie	1033	1339
b) numai a ceti	68	302
Suma	1101	1641
14. Numĕrulŭ învĕțătorilorŭ a fostŭ	277	276
a) cualificați	98	173
b) necualificațĭ	179	113
aa) ordinarĭ	271	262
bb) ajutătorĭ	6	14
Suma	831	828
15 După limba de propunere au fostŭ scole:		
a) cu limba maghiară	145	151
b) „ „ germană	5	5
c) „ „ română	99	79
d) „ „ maghiară-română	2	17
Suma	251	252

FOILETONU.

Rolulu și influința comerciului în civilisațiune*).

Domnelorŭ și Domnilorŭ!

Sĕ ne închipuimŭ pentr'unŭ momentŭ mica nóstră Transilvaniă închisă cu ḑidurĭ chinezescĭ, singură în lume seu înconjurată de tóte părțile de deșerturĭ imense ce nu se potŭ străbate. Ea posede părțĭ de teritoriu destulŭ de roditóre în grâne; alte părțĭ băltose bune numai pentru pășunĭ; altele formate de stâncĭ și prăpăstii sterile, unde crescŭ numai diferițĭ arborĭ, și alte erășĭ cu coline și delurĭ unde vița de viă în anĭ mănoșĭ și favorabilĭ se încovoiă sub greutatea strugurilorŭ copțĭ. Sĕ ne închipuimŭ mai departe între diferitele părțĭ ale Transilvaniei nisce bariere puternice, preste carĭ trecerea sĕ fiă cu neputință seu interdisă sub pedepsă de mórte și sĕ căutămŭ sĕ esaminămŭ mai deaprópe ce ar urma decă aceste ținuturĭ ar fi avisate numai la ele însele?

E lucru evidentŭ că populațiunea din ținutulŭ, unde cresce griulŭ, va pute trăi unŭ timpŭ destulŭ de îndelungatŭ și va pute fi destulŭ de numĕrósă, deorece în acestŭ ținutŭ se găsesce în abundanță așa ḑicêndŭ mijloculŭ de a satisface prima din tote trebuințele, adecă nutrimentulŭ. Acestă trebuință însĕ nu e singură: mai lipsescŭ încă vestmintele, adăpostulŭ etc. Acestă populațiune va fi decĭ obligată sĕ sacrifice pentru lemne, pășunĭ și vii miserabile, o porțiune mare din pămênturile cele bune, dintre carĭ o cantitate mai mică ar fi fostŭ de ajunsŭ sĕ-i procure prin schimbŭ ceva ce-i lipsesce și din care restulŭ ar fi pututŭ nutri încă sute și mii de individĭ. Astfelŭ acestă populațiune nu va fi atâtŭ de numĕrosă ca decă ar fi avutŭ comerciu și cu tote acestea ii vorŭ lipsi o mulțime de lucrurĭ.

Cu atâtŭ mai mare lipsă vorŭ sémțĭ locuitorii ținutului unde se cultivă vița de viă. Aceștia vorŭ cultiva și vorŭ produce vinŭ numai pentru trebuințele lorŭ neavendŭ unde se vêndă o cantitate, care trece preste trebuințele lorŭ. Ei îșĭ vorŭ slei puterile la lucrărĭ ingrate, pentru a face sĕ producă aceste coline uscate nisce grâne miserabile, ne-avendŭ de unde sĕ cumpere, tote celelalte trebuinciose ii vorŭ lipsi. — Acéstă populațiune deși agricolă va fi rară și miseră.

In ținutulŭ mocirlosŭ, șesŭ, prea umedŭ pentru grâu și prea rece d. e. pentru viță și alte plante meridionale, va fi cu multŭ mai rĕu. Locuitorii vorŭ fi silițĭ sé renunțe la orĭce cultură, sé se facă păstorĭ și sĕ nutrescă chiar numai atâtea animale câte potŭ consuma.

Câtŭ pentru ținutulŭ pădurosŭ și muntosŭ, locuitorii nu vorŭ ave altŭ mijlocŭ de subsistință, decâtŭ numai vênatulŭ, întru câtŭ se vorŭ găsi animale sĕlbatice, fără a se cugeta la conservarea pieilorŭ, căcĭ ce ar face cu ele?

Étă, Dómnelorŭ și Domnilorŭ, unŭ micŭ tablou, care ne-ar înfățișa Transilvania împărțită în 2 părțĭ suprimândŭ orĭce corespondință între ținuturile ei; o jumĕtate ar fi sĕlbatică și alta rĕu provĕḑută.

Sĕ ne închipuimŭ însĕ corespondința și comunicațiunea între aceste ținuturĭ activă și ușoră, deși fără relațiuni esterióre. In casulŭ acesta producțiunea propriă fiăcărei localitățĭ nu va mai fi oprită prin lipsa de debușeurĭ și prin necesitatea de a se îndeletnici la lucrărĭ forte ingrate, der necesare din lipsa de schimbŭ, spre a-șĭ satisface, fiă bine, fiă rĕu, trebuințele sale sĕu celŭ puținŭ pe cele mai urgente. Ținutulŭ cu țĕrine bune ar produce grâu câtŭ i-ar fi cu putință și ar trimite ținutului cu vii, care ar produce vinŭ, câtŭ ar găsi că i se póte vinde. Ambele împreună ar aprovisiona ținutulŭ de pășunĭ unde vitele s'ar înmulți în proporțiune cu debitulŭ și omenii în proporțiune cu subsistința ce li-o procură acestŭ debitŭ. Aceste trei ținuturĭ la unŭ locŭ arŭ alimenta în fine până și munții cei mai sterilĭ, locuițĭ de omenĭ lucrătorĭ, carĭ le-ar da în schimbŭ lemne, metale etc. In unele părțĭ s'ar cultiva în mĕsură mai mare

*) Discursŭ ținutŭ la serbarea sf. Sofii, patróna liceului românŭ din locŭ, pe basa scrierilorŭ lui *Destutt de Tracy* și *A. Leymarie*.

17. Prelegerile s'au ţinutŭ în şcolĭ proprie, in	230	227
In şcolĭ închiriate	21	25
Numĕrulŭ scólelorŭ de prelegere	278	285
Localităţĭ pentru invĕţători . .	247	234

Mai departe raportulŭ vorbesce de tablele negre de părete ş. a. şi dice că în 1882 au fostŭ 8 bibliotece şcolare şi pro 1885 suntŭ bibliotece 21, intre carĭ nici una română!

Venitulŭ şcólelorŭ pro	1882	1885
a fostŭ de	71,239	91,509
Spesele de	71,239	91,508

Aşa stau scólele în Mureşŭ-Turda. M'am ţinutŭ strinsŭ de datele autentice ce le am la mână. In ce privesce starea scólelorŭ pro 1886, voiŭ raporta în curendŭ pentru ca sĕ sciţĭ şi sĕ vedeţĭ că »Kolozsvar," nu are dreptate, me temŭ că sĕ pre grăbesce cu urda în Turda.

Amintitulŭ raportŭ nu are dreptate, când susţine, că prin 1885 au fostŭ 17 scolĭ cu propunerea maghiară română, pentru că atâtea nu au putută sĕ fiă. Pentru că copii din scóla Reghinului săsescŭ instruiţĭ de dirigentele scolarŭ Maioru sciu declama Harom pillango, nu se potŭ făli Ungurii, că Românii îmbrăţişeză pe di ce merge mai multŭ limba maghiară şi că o învaţă cu mai mare pasiune chiar decâtŭ pe cea română, — de aceste esageraţiunĭ numai în raporturile unguresci potŭ ave locŭ, de aceea nicĭ nu mai crede nimenĭ diarelorŭ unguresci, până ce nu se convinge iusuşĭ cu ochi sĕi.

Vedemŭ şi scimŭ noi Românii bine ce vreu stăpânitorii dilei, când se fălescŭ şi trîmbiţă atâtŭ pe cale oficiosă câtŭ şi pe cale privată în lume, — că dênşii, din scóle române au făcutŭ maghiare, — şi eră că în atâtea şi atâtea scolĭ române au înfundatŭ ca limbă de propunere limba maghiară etc. N'ar trebui sĕ uite însĕ, că Românulŭ îşĭ iubesce şi adĭ limba mai pre susŭ de tóte şi că de aceea tóte încercările lorŭ vorŭ rĕmâne zadarnice. De se trezeau cu o sută de anĭ înainte calea-valea, încă mai puteau dobêndi succese de Domne ajută pentru maghiarismulŭ lorŭ der *„a trecutŭ baba cu colacii."*

Adevĕrulŭ despre Siberia.

Nu scimŭ, decă mai esistă vre-o ţeră sub sore, alŭ cărui nume rostindu-se de cineva sĕ cuprindă pe omŭ nisce fiorĭ aşa de recĭ, ca frigulŭ, ce domnesce în nordulŭ disei ţĕrĭ. Totă lumea se îngrozesce, când aude, că autocratulŭ *Ţarŭ* (împĕratŭ) alŭ colosalului imperiu *europênŭ-asiaticŭ* rusescŭ a mai subscrisŭ *unŭ ucasŭ* (ordinaţiune, ordonanţă împĕrătescă), ca sĕ mai fiă deportaţĭ nişte nenorociţĭ de omenĭ în esiliulŭ Siberiei. Multe s'au scrisŭ şi s'au rĕspânditŭ în lume despre grozăviile acestei ţĕrĭ. Scrisu-s'a şi disu-s'a în destulŭ, că cei loviţĭ de sorte, de a fi deportaţĭ în Siberia, suntŭ tocmai ca şi aceia, carĭ suntŭ osîndiţĭ la munca iadului, cu unica deosebire, că chinurile Siberiei se sfĕrşescŭ cu mortea nenorociţilorŭ, câtă vreme cei din iadŭ au a suferi o muncă vecînică, fiindŭ sufletulŭ nemuritorŭ. Insĕ proverbulŭ acela: *„Ţera e mai bună decâtŭ numele ei* (das Land ist besser als sein Ruf)" pare a se adeveri în adevĕratulŭ înţelesŭ alŭ cuvêntului şi asupra Siberiei.

In timpulŭ mai nou au eşitŭ la lumină descrierĭ, mai multŭ seu mai puţinŭ amĕnunţite de călĕtorĭ, despre Siberia. Dintr'o descriere de acestea estrage şi diarulŭ vienesŭ *„Neue Freie Presse"* unŭ articulŭ sub titlulŭ de susŭ, pe care noi ilŭ reproducemŭ întregŭ din causa importanţei lui. Étă-lŭ:

„La 26 Augustŭ serba Siberia o sĕrbătore de fórte mare insemnătate, deschiderea celei dintĕiu universităţĭ a ţĕrei în oraşulŭ Tomscu. Spesele pentru acestă pepinieră de cultură mai înaltă au fostŭ adunate cea mai mare parte dela poporaţiunea indigenă. Unŭ singurŭ cetăţênŭ din oraşŭ, consiliarulŭ comercialŭ *Zibulskij*, a dăruitŭ pentru zidire 100.000 de ruble şi pentru bibliotecă 10,000 de ruble şi apoi a mai adausŭ o sumă de 40,000 de ruble, cu totulŭ déră 150,000 de ruble. Nu mai slabă s'a arĕtatŭ rêvna de a jertfi a comunelorŭ pentru întemeiarea de scóle mai inferióre, deşi cercetarea acelora nu se face nicĭdecum in mĕsura dorită. Totulŭ se aşteptă aicea la nouĕ vieţă, la lumină. Cu putere crescêndă se inalţă *»tênĕra Siberiă«*, o generaţiune luminată şi revnitore după reforme, căreia nu-i lipsesce adevĕrata cunoscinţă a trebuinţelorŭ celorŭ multe ale ţerei. Dintre representanţii directiunei acesteia nouĕ punemŭ în prima liniă pe *Nicolau Iadrincev* (născutŭ la anulŭ 1842 în Omscŭ), din condeiulŭ căruia a apărutŭ tocmai acum de curêndŭ unŭ escelentŭ opŭ de isvorĕ despre Siberia în prelucrare germană de *Dr. Ed. Petri* la *Castenoble în Iena.* Chiar şi între cei culţĭ domnescŭ totŭ felulŭ de prejudeţe în contra acestei ţĕrĭ. Numai numele ei decă-lŭ audimŭ, credemŭ, că şi simţimŭ frigulŭ celŭ grozavŭ, care intr'adevĕrŭ acolo în nordostŭ îşĭ ajunge macsimulŭ absolutŭ (— 63 de grade *Celsius* în Verchoianscŭ, la o temperatură anuală mijlociă de — 49 de grade); atuncĭ fără voiă ne aducemŭ aminte de situaţiunea deportaţilorŭ, carĭ lângedescŭ în penitenciarele Siberiei şi ale Sachalinului.

Insĕ ţera, care se întinde preste 32 de grade lăţime, cuprinde tóte climatele şi posede regiunĭ calde, binecuvêntate de natură cu mare prisosŭ şi variaţiune; şi dilele deportaţiunii suntŭ numĕrate -- aşa putemŭ spera în interesulŭ umanităţii, — puşcăria (penitenciarulŭ, Strafhaus) Siberia se va preface încetulŭ cu încetulŭ intr'o coloniă agricolă desŭ împoporată. Şi vieţa politică şi socială va isbuti a eşi la lumină, la deşteptare din amorţela, de care a fostŭ înlănţuită până acuma; în loculŭ tutorisării (ţinerii sub tutelă) va veni administraţiunea propriă, sistema de esploataţiune obicĭnuită va face locŭ unei economii înţelepte. In guvernulŭ ţĕrei-mame se manifestă ideea totŭ mai tare, că nu mai póte merge de acum încolo aşa ca până acuma şi că în Siberia trebue se se desvólte o activitate culturală mai repede şi mai mare, decă este ca acestei ţĕrĭ sĕ i se păstreze unŭ viitorŭ înfloritorŭ. Chiar vecinătatea imperiilorŭ desŭ împoporate ale Asiei orientale. China, Coreea şi Japonia, carĭ acum s'au deşteptatŭ din letargia lorŭ şi nisuescŭ a'şĭ însuşi totŭ mai multă civilisaţiune europenă, zoresce la lucru mai iute; zoresce la acesta rivalitatea puterilorŭ comerciale europene şi americane. In Oceanulŭ-pacificŭ, *„Marea-mediterană a viitorului"*, voesce şi Rusia sĕ-şĭ validiteze infiuinţa sa politică şi sĕ desvólte o activitate comercială mai viă; în totă pripa fortifică ea — *via Canalulŭ de Suezŭ* — portulŭ Vladivostocu, umblă după o staţiune de cărbunĭ la ţĕrmurele Morcei, caută în acelaşi timpŭ sĕ-şĭ asigure pentru tóte timpurile drumurile fără concurenţă pe continentŭ spre Coreea şi China, spre Mongolia şi Turchestanŭ.

In Europa, unde o cultură, ce numĕră mii de anĭ, pune la îndemâna statelorŭ formate mijloce suficiente şi potrivite pentru apĕrarea în contra lăcomiei cuceritore străine, nu e nimica de câştigatŭ pentru Rusia. Spiritului poporului rusescŭ i se cuvine mai vêrtosŭ problema de a aduce la cultură partea nordică a Asiei şi de a deştepta la activitate simţulŭ pentru lucrarea colonisării, precum şi valórea fiinţei proprie a individului, tocmai precum şi-a documentatŭ rassa anglo-sacsonă valórea sa prin lucru greu der cu folosŭ în tóte părţile pământului. In Rusia europenă se simte deja desimea crescêndă a poporaţiunii. Cele o sută de milióne de locuitorĭ mai că se vorŭ duplica în 50—60 de anĭ; crescerea, respective sporirea proletariatului se póte împedeca şi trebue sĕ se împedece prin emigrare. Siberia póte hrăni numai în ţinutulŭ pământului sĕu negru (humosŭ) mai multŭ de 50 de milióne de omenĭ, — ce prospecte pentru colonisaţiune! Cu natura sa cea bogată şi schimbăciósă şi cu enormele comorĭ ale pământului sĕu Siberia va aduce cu timpulŭ unŭ câştigŭ de o sută de orĭ mai bogatŭ ca celŭ de astădĭ, unde nu se vinŭ cu multŭ mai multŭ de 300,000 de ruble pe anŭ pentru guvernŭ, cu tóte că spiritulŭ poporului rusescŭ a produsŭ în timpŭ de tre sute de anĭ şi aci creaţiunĭ însemnate şi trainice. Ţinutulŭ *Altai* cu avuţiile sale cele marĭ mineralice, ţinutulŭ celŭ bogatŭ in bucate *Minusinscŭ*, *Semerecinsculŭ* celŭ de totŭ productivŭ, în fine ţinutulŭ *Amurŭ* au devenitŭ de multŭ timpŭ câmpurĭ principale ale lucrărei colonisatorice, unde prisosulŭ solidŭ alŭ poporaţiunii rusescĭ va afla pentru multŭ timpŭ o imposantă provisiune de pămêntŭ nelucratŭ (virginŭ) pentru colonisare. Aci avemŭ noi, dice *Iadrincev*, în nemijlocită apropiere *„statele nóstre unite"*.

(Va urma.)

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

BERLINŬ, 12 Ianuariu. — Desbătêndu-se erĭ în Reichstagŭ proiectulŭ militarŭ, cancelarulŭ imperiului, principele Bismarck, vorbi despre raportulŭ Germaniei către Rusia şi Austro-Ungaria, desemnându-lŭ ca alianţă a celorŭ trei împĕraţĭ ai celorŭ trei marĭ puterĭ ostice. *Rusia nu va ataca Germania şi totŭ aşa de puţinŭ va începe Germania certă cu Rusia pentru Bulgaria. Periculŭ pentru Germania ilŭ formeză Francia.* Scopulŭ septenatului este a înlătura acestŭ periculŭ seu a-lŭ amâna câtŭ se póte, de aceea guvernulŭ ţine strînsŭ la proiectŭ. Respingerea proiectului va atrage după sine disolvarea Reichstagului. — Desbaterea s'a amânatŭ pe Mercurĭ.

PARISŬ, 12 Ianuariu. — Sesiunea parlamentului s'a deschisŭ. In senatŭ constată preşedintele Camot, că este numai o *apucătură măestrită* a arăta pe Francia ca doritóre de luptă. In Francia nu esistă nicĭ o partidă militară. Tóte partidele voescŭ stabilitate înăuntru şi pace în afară. — Camera a realesŭ pe Floquet ca preşedinte.

DIVERSE.

Răpirea d-nei Adelina Pati. — Unŭ comerciantŭ dela Mecsico, d. Macs Verner, comunică „Românului" următórele: Indrăsneţa bandă Mecsicană de tâlharĭ uneltise sĕptĕmâna trecută unŭ planŭ, care, decă ar fi rĕuşitŭ, ar fi procuratŭ brigandilorŭ o sumă rotundă de două milióne dolarĭ. S'atingea de nimicŭ mai puţinŭ decâtŭ a răpi pe Adelina Pati, care dă acum representaţiunĭ teatrale la Mecsico. Era plănuitŭ că unŭ numĕrŭ de omenĭ înarmaţĭ s'atace pe calea la teatru trăsura celebrei cantatrice, s'o lege bine, s'o pue p'unŭ calŭ şi s'o aducă căpitanului tâlharilorŭ, care se va înţelege pe urmă cu impresariulŭ ei. Unulŭ din brigandĭ, anume Witon, cu speranţa d'a căpĕta o bună recompensă, a trădatŭ planulŭ, care era forte bine combinatŭ până în cele mai micĭ amĕnunte. Acum temerea artistei e atâtŭ de mare, încâtŭ nu îndrăsnesce a'şĭ părăsi locuinţa decâtŭ inconjurată d'o escortă de trei-decĭ călăreţĭ înarmaţĭ, ce preşedintele republicei, domnulŭ Porfiro Diaz, a pusŭ la disposiţiunea d-ei.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ **Dr. Aurel Mureşianu**

---

inulŭ şi cânepa, se vorŭ ţese pânze diferite şi se vorŭ trimite în locurile lipsite de aceste articole. Alte părţĭ vorŭ lifera pietrii de moră pentru tóte celelalte. Unele localităţĭ vorŭ fabrica articolele casnice pentru ţinuturĭ întregĭ, er altele vorŭ prepara materialulŭ pentru didirea locuinţelorŭ. Unele se vorŭ îndeletnici cu prelucrarea lutului în totŭ felulŭ de vase, er altele vorŭ procura prin vênatŭ şi pescuitŭ o cantitate mare de provisiunĭ. Preste totŭ vedemŭ născêndu-se industrii nouĕ nu numai prin schimbulŭ de mărfurĭ, ci prin comunicaţiunea de luminĭ, căcĭ decă nicĭ unŭ ţinutŭ nu produce totŭ, n'ar esista nicĭ unulŭ, care sĕ inventeze totulŭ. Când suntŭ stabilite comunicaţiunile ceea ce e cunoscutŭ la unŭ locŭ, e cunoscutŭ preste totŭ şi de cele mai multe orĭ lumea învéţă şi perfecţioneză mai multŭ decâtŭ inventeză. De altcum comerciulŭ însuşĭ inspiră pofta de a inventa; estinderea lui cea enormă face posibilă o mulţime de industrii. Artele nouĕ ocupă o mulţime de omenĭ, carĭ trăescŭ din lucrulŭ lorŭ numai fiindcă lucrulŭ vecinilorŭ lorŭ, devenindŭ mai fructiferŭ, ajunge ca sĕ le pótă plăti. Etă decĭ aceeaşĭ Transilvaniă, care cu ceva mai înainte era sĕracă, umplută acum cu o populatiune numerósă şi bine aprovisionată şi prin urmare ajunsă fericită şi bogată, fără sĕ fi fostŭ silită a lua dela alţii din afară celŭ mai micŭ lucru, aflându-se însĕ în condiţiunile date şi posedândŭ o poporaţiune corĕspundĕtóre diverselorŭ ţinuturĭ. Presupunemŭ mai departe didurile chinezescĭ dărîmate şi mândra nóstră ţeră încungiurată de o poporaţiune laboriósă, de ţinuturĭ mănóse şi înzestrate cu cele mai diferite producte naturale şi industriale. Ce contrastŭ între starea de asediu de mai înainte, unde fiecare ţinutŭ ar fi fostŭ avisatŭ numai la sine, ba chiar fiăcare individŭ ar fi pututŭ conta numai pe productulŭ muncii sale imediate, şi între starea plăcută şi favorabilă prin esistinţa comunicaţiunilorŭ, carĭ au efectele cele mai miraculose.

Acestŭ tablou ne arată printr'o singură privire originea, mijlócele şi scopulŭ comerciului, care e numai o manifestaţiune a activităţii omenescĭ, unulŭ dintre procesele, carĭ servescŭ la satisfacerea trebuinţelorŭ, o zală a lanţului puternicŭ, care legă mai întâiu pe individŭ unulŭ de altulŭ şi după aceea pe popore între olaltă. Din cele dise urmeză evidentŭ, că comerciulŭ nu insemnă altceva decât a schimba; a schimba insemnă a produce; a produce însémnă a lucra! Comerciul s'a născutŭ cu omulŭ, căcĭ esistenţa omului isolat e numai o golă hypotesă; unŭ Robinson în diua de adĭ e o adevĕrată fabulă, fără cea mai mică raţiune, fabulă, căreia nu i se póte atribui nicĭ unŭ credemêntŭ şi care nicĭ nu póte ave nicĭ o temeliă. Schimbulŭ esistă preste totŭ în diferite grade, la triburile de sĕlbaticĭ ca şi la naţiunile cele mai civilisate. Cum ne amŭ pute şi inchipui unŭ individŭ, ba chiar o naţiune, care sĕ-şĭ ajungă lipsele sale şi sĕ şi le mulţume că numai prin sine şi pentru sine. Acesta ar trebui sĕ fiă compusă din semi dei.

Am disŭ că comerciulŭ e o muncă. In ce consistă munca? Ea constă în a transforma, a conserva şi a transporta unele porţiunĭ de materiă. Plugarulŭ vierulŭ, păstorulŭ, tăietorulŭ de lemne şi minierulŭ, de carĭ am vorbitŭ mai adineurĭ, după ce au transformatŭ pămêntulŭ în cereale, în carne; după ce au lucratŭ lemnele şi metalele oferite de natură, au pusŭ la o parte productele ce ei n'au pututŭ consuma pentru ca sĕ şi le oferéscă reciproc şi ca sĕ-şĭ mărescă bunăstarea lorŭ prin schimb. Fiăcare din ei a fostŭ deodată industriaşŭ şi comerciantŭ. La începutulŭ unei societăţĭ lucrulŭ trebue sĕ fiă complectŭ; munca se împarte şi operaţiunile ei diverse se claseză încetulŭ cu încetulŭ, mulţămită învĕţăturilorŭ trase din esperiinţă. Transportulŭ productelorŭ e supusŭ legei acesteia nu mai puţinŭ decâtŭ transformaţiunea materiei. Comerciulŭ propriu disŭ începe prin a fi localŭ, se face pe piaţă în detailŭ; după aceea devine nomadŭ şi sub o formă séu altă elŭ termină opera în mare. Punctulŭ de plecare e modesta boltiţă şi umilulŭ colportorŭ; terminulŭ ultimŭ este magasinulŭ splendidŭ şi cantorulŭ cosmopolitŭ şi companiile; astfelŭ s'a transformatŭ neînsemnatul balotŭ de marfă alŭ negustoraşului de tĕrgŭ în corăbii de câte 2000 tóne, carĭ străbatŭ crucişŭ şi curmezişŭ tóte mările.

(Va urma.)

Cursulŭ la bursa de Viena
din 11 Ianuariu st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	103 10
Rentă de hârtiă 5%	93 —
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	149.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	99.60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	118 —
Bonurĭ rurale ungare	104.60
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.40
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104 50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 20
Bonurĭ rurale transilvane	104 —
Bonurĭ croato-slavone	105 50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99 60
Imprumutulŭ cu premiu ung.	121 20
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	125 10
Renta de hârtiă austriacă	82 55
Renta de arg. austr.	83 45
Renta de aurŭ austr.	113 25
Losurile din 1860	137.70
Acțiunile băncei austro-ungare	885 —
Act. băncei de creditŭ ung.	301.25
Act. băncei de creditŭ austr.	291.70
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.93
Napoleon-d'orĭ	9.98
Mărcĭ 100 imp. germ.	61.92
Londra 10 Livres sterlinge	126.55

Cursulu pieței Brașovu
din 12 Ianuariu st. n. 1887.

Bancnote romanescĭ	Cump.	8.41	Vend.	8.43
Argint românesc	»	8.40	»	8.42
Napoleon-d'orĭ	»	9.94	»	9.97
Lire turcescĭ	»	11.30	»	11.33
Imperialĭ	»	10.30	»	10 33
Galbenĭ	»	5.93	»	5.95
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	116.—	»	117.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

5 6

Câștigŭ sigurŭ.

Persone solide din orĭ-ce clasă, carĭ voescŭ a se ocupa cu *vendarea hârtiilorŭ de Statŭ și a losurilorŭ cu prime permise prin lege, conformŭ Art. XXXI. din anulŭ 1883, cu plata lorŭ în câșturĭ (rate) se angagiază orĭ și unde cu condițiunĭ fórte favorabile. Pre lângă puțină activitate se póte câștiga fără capitalŭ și fără risicŭ cu ușurință fl. 100 pănă la 300 pe lună.*

Oferte în limba germană cu arĕtarea ocupațiunei presente suntŭ a sĕ adresa: An die

Hauptstädtische Wechselstuben-Gesellschaft

ADLER & Cie, Budapest.

Depositŭ

de

Vinurĭ de Champanie

dela renumita firmă

Charles Farre in Rheims (Franța)

în rabatu însemnatŭ.

Sillery grand mousseux, butelia mare . fl. 2.75
Versenay " " . fl. 3.—
Grand vin de cabinet I-ma calitate . . fl. 3.20

Se află de vêndare și cu butelia, la cerere se trimite la locuința compĕrătorului de către

Monsieur Baur.
Têrgulŭ boilorŭ Nr. 413.

Calicŭ cine nu abonézá Caliculŭ,

diarŭ humoristicŭ și satiricŭ cu multe ilustrațiunĭ, ce apare la Sibiiu în prima fie-cărei lunĭ, legatŭ în caiete de una și jumĕtate cóle, și costă, pe întregŭ anulŭ, numai 3 fl. séu 7 franci.

Dascalii românescĭ, fără deosebire de răbdărĭ confesionale, și alțĭ calicĭ, adresându-se la redacțiunea nóstră, primescŭ Caliculŭ cu prețurĭ reduse.

Cine are poftă de rîsŭ, și 3 fl. în pozonarŭ, ție-șĭ pofta, trimită-ne ceĭ 3 fl. și noi garantămŭ Româniloru din tóte unghiurile rîsŭ cu hohotŭ p'unŭ întregŭ anŭ, obligându-ne totodată a restitui celorŭ nemulțămițĭ abonamentulŭ. Numerĭ de probă trimitemŭ orĭ cui ne cere. Calendarulŭ Calicului pe anulŭ 1887 în prețŭ de 36 cr. se trimite abonențilorŭ, care plătescŭ d'odată întregŭ abonamentulŭ, cu 26 cr. franco.

A se adresa la Sibiiu: 3—3

Administrațiunea Calicului.

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela I Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealu (	—	—	—	1.14
(	—	—	—	—
Timișŭ	—	—	—	1.45
Brașovŭ (	—	—	—	—
(	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8 24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5 42	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Hașfaleu	11.0[illegible]	—	8.52	—
Sighișóra (	11.2[illegible]	—	9.19	—
(	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 0[illegible]	—	10.16	—
Mediașŭ	12.28	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blașiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12.45	—
Teiușŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2 18	—
Vințulŭ de susŭ	3.01	—	2 48	—
Uiora	3.08	—	2 56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirișŭ	3.5[illegible]	—	4 51	—
Apahida	5.10	—	5 28	—
Clușiu (	5.30	—	5 56	—
(	—	6 03	—	8.00
Nedeșdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirișŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	—	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mezŏ-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velințe	—	—	—	3.54
Oradia-mare (	—	9.13	—	4.05
(	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1 23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena (	—	—	2.15	—
(	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenu de pers.	Tren accelerat	Trenu omnibus	Trenŭ de persone	Trenu omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11 05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1 3[illegible]	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2 06	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9 41	2 17	--
Mezŏ-Telegu	—	7.33	10 19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	--
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.5[illegible]	4 07	—
Ciucia	—	8.58	1 57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.1[illegible]	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriș	—	—	4 15	5 55	—
Ghirbĕu	—	—	4 36	6.17	—
Nedeșdu	—	—	4.58	6.2[illegible]	--
Clușiu (	—	10.28	5.26	6.43	--
(	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriș	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
(	1 06	—	—	—	10.—
Uiora	1 13	—	--	—	10.09
Vințulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1 41	—	—	—	10.48
Teiușŭ	2 [illegible]0	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2 3[illegible]	—	—	—	12.12
Blașŭ	2 48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copșa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediașŭ	4.[illegible]0	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.3[illegible]	—	--	—	3.03
Sigișóra	5.12	—	—	—	3 49
Hașfaleu	[illegible].37	—	—	—	4.28
Homorod	7.0[illegible]	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	--	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Brașovŭ (	9.21	—	—	—	9.15
(	—	—	1.55	—	—
Timișŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ (	—	—	—	—	--
(	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenu omnibus	Trenu omnibus	Trenu de persóne
Teiușŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vințulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Șiboŭ	12.52	—	4.50
Orăștia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5 47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4 08	—	7.40
Zam	4 2[illegible]	—	8.11
Soborșin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9 33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10 27
Paulișŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovațŭ	7.59	—	11 25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok (	8 42	—	4 52
(	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persone	Trenu de persone	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12 10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
(	4 10	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	7.04
Glogovațŭ	4 43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulișŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bĕrzova	6 28	7 55	—
Soborșin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9. 8	—
Branicĭca	9 19	10.17	—
Deva	9 51	10 42	--
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăștiă	11.11	11.37	—
Șibotŭ	11.43	12.—	—
Vințulŭ de josŭ	12.18	12.29	--
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiușŭ	1.29	1.41	--

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenu de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timișóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenu de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Hațegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Banița	3.05	—	6 47
Petroșenĭ	3.37	—	7.12

Timișóra-Aradŭ

	Trenu de persóne	Trenu de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenu omnibus	Trenŭ mixt
Petroșenĭ	10 07	—	6.10
Banița	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Hațegŭ	12 42	—	9 01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1 53	---	10.31

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Koniges & Kopony, Zernescĭ.